

Predelava zelišč in dišavnic na tradicionalen način kot dopolnilna dejavnost v čebelarstvu

Zeliščarstvo kot dopolnilna dejavnost v kmetijstvu in čebelarstvu omogoča dvig produktivnosti in donosnosti ter doseganje širšega kroga potrošnikov.

Mojca Pibernik, svetovalka specialistka za ekonomiko čebelarjenja (mojca.pibernik@czs.si)

Zeliščarstvo je večfunkcijska proizvodno-storitvena dejavnost, znotraj katere se prepletajo podjetništvo, tradicionalno znanje, kmetijstvo, varovanje naravnega okolja in sodoben način življenja. Kot dopolnilna dejavnost v kmetijstvu in čebelarstvu pa omogoča dvig produktivnosti in donosnosti podjetja ter doseganje širšega kroga potrošnikov. Poleg tega pa pripomore tudi k boljšemu stanju čebel. Zeliščarstvo pa ne prinaša le prednosti za čebele, temveč tudi za okolje, saj se s sajenjem avtohtonih zelišč ohranja biotska raznovrstnost.

proizvedemo. Najpogosteje se iz zelišč pripravljajo različne čajne mešanice ali pa čaj iz ene vrste zelišča. Priljubljene vrste zelišč, ki se najpogosteje pojavljajo v čajnih mešanicah, so sivka, melisa, kamilica, lipa, meta in žajbelj. Čaje lahko ponudimo ob svojem pestrem naboru čebeljih pridelkov in s tem dopolnimo zgodbo tradicionalnega načina življenja in vračanja k naravi in naravnem. Pripravimo lahko tudi prikupne darilne pakete, ki vključujejo tako zeliščne pripravke kot čebelje pridelke. Poleg čajnih mešanic se iz zelišč pogosto pripravljajo tudi alkoholni izvlečki zelišč, imenovani

Foto: Arhiv ČZS

Dodatna paša za čebele

S sajenjem zelišč čebelarjem omogočamo dodatno pašo, še posebej če poskrbimo, da zelišča cvetijo celotno pašno obdobje. To je pomembno predvsem sredi poletja, ko cvetenje v naravi nekoliko stagnira. Ob pravilni izbiri rastlin čebelarjem omogočamo tudi obilje cvetnega prahu, ki je nujno potreben vir beljakovin v čebelji prehrani. Pašo pa bomo tako omogočili tudi vsem divjim opraševalcem in s tem prispevali tudi k večji vrstni pestrosti svoje neposredne okolice.

Zeliščni pridelki in izdelki

Glavna prednost zeliščarstva kot dopolnilne dejavnosti pa so seveda vsi izdelki, ki jih lahko s tem

tinkture, ki blagodejne učinke zelišč kopičijo v alkoholu. Najpogosteje se pri tinkturah uporabljajo posamezne vrste zelišč, mešanice so redkejšje. Mnoge tinkture so primerne za uživanje, denimo tinkture materine dušice, melise in ameriškega slamnika. Pogosto se jih uživa razredčene v vročem čaju, ki omogoči tudi izhlapevanje alkohola. Nekatere izmed tinktur pa so primerne zgolj za zunanjo uporabo, kot recimo tinktura arnike. Pri ponudbi tinktur je pomembno, da se na etiketo označi, čemu je namenjena in kako se uporablja, označen pa mora biti tudi delež alkohola, ki ga vsebuje. Prav tako je pomembno, da se pri uporabi alkohola v tinkturah na Fursu registriramo kot proizvajalec trošarinskih izdelkov. Zelišča so izjemno uporabna tudi v kozmetiki, saj jih lahko uporabimo pri izdelavi raznovrstnih

mazil, krem in losjonov. Primerna so kot negovalna sredstva za lajšanje težav s kožo in njeno negovanje. V zeliščnih mazilih najpogosteje najdemo arniko, ognjič, rman in navadno materino dušico. Zeliščna mazila so največkrat osnovana na oljnem izvlečku zelišč, ki ga združimo z voskom, pogosto tudi propolisom. Pri uporabi kozmetičnih izdelkov pa je treba biti pozoren, saj Uredba o kozmetičnih izdelkih (ES št. 1223/2009) zahteva, da vsak, ki izdeluje kozmetične izdelke v Republiki Sloveniji, to dejavnost prihlasi na Uradu RS za kemikalije.

Na portalu CPNP je treba kozmetični izdelek tudi prihlasi na Evropsko komisijo. Prav tako je pred dajanjem kozmetičnega izdelka na trg treba pridobiti dokumentacijo z informacijami o kozmetičnem izdelku ter opraviti mikrobiološke analize kozmetičnih izdelkov, če so te potrebne. Dokumentacija mora vsebovati tudi opis kozmetičnega izdelka, poročilo o varnosti kozmetičnega izdelka, opis metode proizvodnje in izjavo o skladnosti z dobro proizvodno prakso, dokazilo o učinku, ki naj bi ga imel kozmetični izdelek, ter podatke o kakršnem koli testiranju na živalih. Posebno pomembno je, da je pred dajanjem kozmetičnega izdelka na trg izdelana ocena varnosti kozmetičnega izdelka za človekovo zdravje in sestavljeno poročilo o varnosti kozmetičnega izdelka. Pri poimenovanju sestavin se uporablja mednarodna nomenklatura (INCI). Proizvodnja kozmetičnih izdelkov mora potekati v skladu z načeli dobre proizvodne prakse.

Dodana vrednost čebelarstvu

Prednost gojenja zelišč v kombinaciji s čebelarstvom pa je tudi dodana vrednost k čebelarstvu, saj lahko v svoji ponudbi ponudimo širši nabor izdelkov, kombinacij izdelkov in inovativnih proizvodov. Z dodajanjem zelišč v med naredimo izdelek zanimivejši za potrošnika. Z osredotočanjem na izključno zeliščno pašo pa lahko proizvedemo zelo kakovosten med, ki pa je klasificiran kot cvetlični med.

Kaj je primerno za prihlasev dopolnilne dejavnosti

Kot dopolnilna dejavnost na kmetiji se lahko prihlasi opravljanje dejavnosti, povezanih s tradicionalnimi znanji na kmetiji, kar vključuje tudi predelavo zelišč in dišavnic na tradicionalen način. To pomeni, da se poleg zelišč in dišavnic smejo uporabljati le rastlinska olja, maščobe, žganje, čebelji vosek in smola. Uporabljajo se lahko surovine, ki so pridelane ali nabrane na lokalnem trgu. Torej je treba biti pozoren na izvor naših sestavin in katere to so.

Na kmetiji se lahko opravlja več vrst dopolnilnih dejavnosti, za isto vrsto dopolnilne dejavnosti pa se lahko določi zgolj en nosilec dopolnilne dejavnosti. Poleg nosilca dopolnilne dejavnosti lahko dejavnost izvajajo nosilec kmetije, člani kmetije, zaposleni na kmetiji, ki so vpisani v register kmetijskih gospodarstev, in osebe, ki opravljajo delo, ki ni opredeljeno kot zaposlovanje na črno.

Kakšni so pogoji za pridobitev dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti

Pri dopolnilni dejavnosti na kmetiji, ki je povezana s čebelarstvom, je pogoj za prihlasev dopolnilne dejavnosti na upravni enoti vpis najmanj desetih čebeljih družin v register čebelnjakov. Pogoj pri dopolnilni kmetijski dejavnosti, povezani s čebelarstvom, torej ni uporaba kmetijskih površin, temveč število čebeljih družin.

VIRI:

Gornik, Potočnik Slavič, Zeliščarstvo kot poslovna dejavnost na podeželju (2019).

Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji.

Lilek (2018), prispevek o strokovni razpravi o izdelavi kozmetičnih izdelkov s čebeljimi pridelki.

Magdič, Kandolf (2018), Kaj pravi zakonodaja o prodaji čebeljih pridelkov in čebeljih izdelkov?